

Брюксел, 16.12.2020 г.
COM(2020) 822 final

**СЪОБЩЕНИЕ НА КОМИСИЯТА СЪОБЩЕНИЕ НА КОМИСИЯТА ДО
ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ, ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪВЕТ, СЪВЕТА И
ЕВРОПЕЙСКАТА ЦЕНТРАЛНА БАНКА**

Справяне с необслужваните кредити в резултат на COVID-19

СЪОБЩЕНИЕ НА КОМИСИЯТА СЪОБЩЕНИЕ НА КОМИСИЯТА ДО ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ, ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪВЕТ, СЪВЕТА И ЕВРОПЕЙСКАТА ЦЕНТРАЛНА БАНКА

Справяне с необслужваните кредити в резултат на COVID-19

ВЪВЕДЕНИЕ

Пандемията от COVID-19 доведе до рязък икономически спад в ЕС и по света. За да смекчат въздействието на пандемията върху домакинствата и предприятията, регулаторните и надзорните органи на ЕС предприеха мерки в подкрепа на способността на банките да продължат да отпускат заеми в реално време и да поемат загубите, свързани с пандемията. По-специално пакетът на Комисията за банковия сектор във връзка с COVID-19, който включва тълкувателно съобщение относно прилагането на счетоводните и пруденциалните правни норми на Съюза („Подкрепа за бизнеса и домакинствата в контекста на COVID-19“)¹, както и целенасочени изменения с временен характер² на пруденциалните правила на ЕС в банковия сектор (Регламента за капиталовите изисквания (РКИ)³), имаше за цел е да се гарантира, че банките ще могат да продължат да отпускат кредити на домакинствата и на предприятията по време на най-тежката фаза на кризата. Всъщност днес банките са част от решението, което до голяма степен отразява стабилната им капиталова позиция в резултат от съществените реформи, проведени след финансовата криза от 2008 г. **Държавите членки също така предприеха решителни действия под формата на схеми за подпомагане, за да се облекчат затрудненията с ликвидността, които изпитват домакинствата и предприятията.** Тези схеми обикновено включват публични гаранционни схеми и/или отсрочване на плащанията („мораториуми“). Тези мерки помагат на кредитополучателите, които имат временни проблеми с ликвидността, и предотвратяват увеличаването на необслужваните кредити. Във връзка с това Европейският банков орган (ЕБО) наскоро реши да възобнови своите Насоки относно законодателните и частните мораториуми върху плащанията по кредити⁴. Комисията прие временна рамка за мерките за държавна помощ, която позволява на държавите членки да използват цялата гъвкавост, предвидена в правилата за държавните помощи, за да подпомогнат икономиките си в контекста на пандемията от COVID-19.

¹ COM(2020) 169 final.

² Измененията влязоха в сила на 26 юни 2020 г., навреме за финансовото отчитане на банките за второто тримесечие. Вж. Регламент (ЕС) 2020/873 по отношение на някои корекции в отговор на пандемията от COVID-19 (ОВ L 204, 26.6.2020 г., стр. 4 — 17).

³ Регламент (ЕС) № 575/2013 относно пруденциалните изисквания за кредитните институции и инвестиционните посредници (ОВ L 176, 27.6.2013 г., стр. 1).

⁴ Вж. <https://eba.europa.eu/eba-reactivates-its-guidelines-legislative-and-non-legislative-moratoria>.

Финансовото състояние на банковия сектор в ЕС продължава да бъде стабилно след първоначалния икономически и финансов шок, причинен от COVID-19, но рисковете от влошаване се запазват. През второто тримесечие на 2020 г. средната стойност на съотношението на капитала от първи ред за всички банки в ЕС възлизаше на 16,4 %, а средният дял на необслужваните кредити беше 2,8 %. Коефициентът на ликвидно покритие за значимите финансови институции възлизаше на благоприятното ниво от 165,5 %. Въпреки мащабните мерки за подкрепа на равнището на ЕС и на национално равнище пандемията засегна сериозно икономиката, като всички държави членки вече са в рецесия⁵. Рисковете за банките са свързани с дружества и физически лица, които са станали финансово по-уязвими — по-специално малки и средни предприятия (МСП), чиито приходи и източници на финансиране са по-слабо диверсифицирани — и със специфични отрасли (например транспорт, туризъм и хотелиерство). Поради това е изключително важно да се следи отблизо положението и възможните рискове за финансовата стабилност, както и да се гарантира, че банките могат да продължат да играят конструктивна роля във възстановяването след икономическия спад. Възможно е предотвратяването на натрупването на необслужвани кредити в счетоводните баланси на банките в средносрочен план да изисква допълнителни структурни мерки. Комисията препоръчва финансовите институции, надзорните и създателите на политики на равнището на Съюза и на държавите членки съвместно да предприемат решителни действия за повишаване на готовността на финансовата система, като по този начин подкрепят финансовата стабилност и икономическото възстановяване.

Последната икономическа криза ни показва колко е важно възможно най-рано да се намери решение във връзка с натрупването на необслужвани кредити в счетоводните баланси на банките. Поради това през септември 2020 г. Комисията организира кръгла маса с заинтересовани страни от публичния и частния сектор относно справянето с необслужваните кредити в резултат на пандемията от COVID-19. На нея бяха обсъдени различни решения, които биха могли да представляват ефективна стратегия. Въз основа на обменените по време на тази кръгла маса мнения, Комисията счита, че в една ефективна стратегия следва да почива на комбинация от допълващи се политически действия с цел: i) по-нататъшно развитие на вторичните пазари за необслужвани активи⁶, което ще позволи необслужваните кредити да бъдат извадени от балансите на банките, като същевременно се гарантира адекватна защита за длъжниците; и ii) реформиране на нормативните уредби в областта на несъстоятелността и събирането на вземания, като се гарантира подходящ баланс между интересите на кредиторите и на длъжниците.

Нормативните уредби в областта на вторичните пазари и на несъстоятелността представляваха важна част и от плана за действие на Съвета от 2017 г. относно необслужваните кредити⁷. Въпреки значителния напредък в прилагането на законодателството в тази област Европейският парламент и Съветът все още не са

---

⁵ Икономическа прогноза на Европейската комисия от есента на 2020 г.

За повече информация: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/bg/ip_20_2021.

⁶ За целта следва да се предприемат мерки на национално равнище и на равнището на Съюза, по целесъобразност.

⁷ Съвет по икономически и финансови въпроси, „План за действие за справяне с необслужваните кредити в Европа“, юли 2017 г.

приели основни мерки, по-специално предложението на Комисията за директива относно лицата, обслужващи кредити, купувачите на кредити и събирането на обезпечения⁸. Освен това значителна подкрепа за реформите за намаляване на необслужваните кредити може да бъде осигурена по линия на механизма за възстановяване и устойчивост, по-специално за подобряване на нормативните уредби за несъстоятелността и за съдебните и административните производства, които са определящи за ефективното разрешаване на необслужваните кредити. На последно място, банките следва да бъдат стимулирани във възможно най-голяма степен да бъдат проактивни и да търсят ранно и конструктивно решение със своите длъжници. Комисията ще продължи да подкрепя държавите членки чрез инструмента за техническа подкрепа⁹ при изготвянето на техните национални нормативни уредби и укрепването на капацитета на надзорните им органи за справяне с нарастващите равнища на необслужваните кредити.

Въз основа на плана за действие на Съвета от 2017 г. са необходими допълнителни целенасочени мерки за справяне с евентуалното натрупване на необслужвани кредити в средносрочен план в резултат на пандемията от COVID-19. Поради това в настоящото съобщение Комисията предлага редица нови мерки за справяне с предстоящото увеличаване на обема на необслужваните кредити.

Тъй като все още съществува значителна несигурност по отношение на икономическите перспективи в условията на COVID-19, важно е да се направи преглед на по-широкия набор от инструменти, които ще позволят на отделните банки да се справят с евентуални трудности. За тази цел с настоящото съобщение, основаващо се на плана на Комисията за създаване на дружества за управление на активи (ДУА)¹⁰, се предоставя на държавите членки рамка за справяне при необходимост с икономическите последици от COVID-19. В нея са очертани превантивни мерки, които държавите членки могат евентуално да използват в съответствие с нормативната уредба на Съюза за реструктуриране на банките и с правилата за държавните помощи, за да се справят с въздействието на COVID-19 върху икономиката, в допълнение към въведените мерки за фискална подкрепа, които са прилагат в различна степен от държавите членки в помощ на засегнатите предприятия.

Когато се търси решение за предизвикателствата пред справянето с необслужваните кредити, е важно да се гарантира, че потребителите, и особено уязвимите кредитополучатели, са защитени по подходящ начин. Наред с вече предложените мерки, по-специално по отношение на пазара на лицата, обслужващи кредити, и купувачите на кредити, Комисията предложи при прехвърлянето на заем

---

⁸ COM(2018) 135 final — 2018/063 (COD).

⁹ COM(2020) 409 final.

¹⁰ SWD(2018) 72 final. Този документ бе част от пакета от мерки на Комисията за изпълнение на задачите, попадащи в нейните правомощия съгласно плана за действие на Съвета от 2017 г. Той беше изготвен съвместно от Комисията, Европейската централна банка (ЕЦБ), Европейския банков орган (ЕБО) и Единния съвет за реструктуриране (ЕСП). В него са описани ключовите фактори за постигане на успех и възможните форми за структуриране на такива държавно финансирани ДУА в съответствие със законодателството на ЕС — по-специално Директивата за възстановяване и реструктуриране на банките и Регламента за единния механизъм за реструктуриране, които вече са в сила и имат за цел ограничаване на държавната намеса — както и с правилата за държавните помощи.

на друг инвеститор да се запазва защитата, за която засегнатите кредитополучатели са се договорили с първоначалната банка кредитор¹¹. Комисията приветства също така договорените от финансовия сектор и потребителските и стопанските организации „най-добри практики“, в които се очертава как различните участници на пазара могат да подкрепят гражданите и предприятията по време на кризата¹². Вследствие на тези договорености Комисията възнамерява да организира нова кръгла маса, за да направи преглед на мерките за подпомагане, предложени по време на първата вълна от пандемията в държавите членки, както и да обсъди до каква степен най-добрите практики са били приложени в действителност и дали те са помогнали на потребителите и предприятията да се възползват от националните мерки за подпомагане. При всякакви допълнителни действия в бъдеще Комисията ще продължи да се придържа към прилагането на справедлив, стабилен и последователно налаган режим за защита на потребителите.

За да осигури ефективното прилагане на изложената в настоящото съобщение стратегия, Комисията ще създаде консултативна група по необслужваните кредити, в която ще участват съответните заинтересовани страни от сектора и организации на потребителите. Тази група ще подпомага Комисията при изпълнението на много от предложените действия. Целта на групата ще бъде да съветва Комисията по отношение на бъдещите предложения.

1. ПОСЛЕДНИ ТЕНДЕНЦИИ ПРИ НЕОБСЛУЖВАНИТЕ КРЕДИТИ

След постепенното подобрение през последните години тенденцията при дела на необслужваните кредити в ЕС търпи известен обрат поради въздействието на пандемията от COVID-19. В резултат главно на намалените продажби на необслужвани кредити и дейности по реструктуриране, както и на новите случаи на неизпълнение, последните данни показват, че брутният дял на необслужваните кредити за **всички банки в ЕС** се е увеличил за първи път, достигайки 2,9 % през първото тримесечие на 2020 г. спрямо 2,6 % през четвъртото тримесечие на 2019 г. (вж. фигура 1). Това сложи край на общата низходяща тенденция от четвъртото тримесечие на 2014 г. насам. През второто тримесечие на 2020 г. средният дял на необслужваните кредити за всички банки в ЕС беше 2,8 %. Що се отнася само до **значимите институции**¹³, положението е малко по-различно, тъй като делът на необслужваните кредити в ЕС възлизаше на 2,94 % през второто тримесечие на 2020 г., което представлява лек спад спрямо 3,05 % през първото тримесечие на 2020 г. и 3,22 % през четвъртото тримесечие на 2019 г. **Коефициентът на провизиране**¹⁴ се

¹¹ Вж. COM(2018) 135 final.

¹² „Най-добри практики във връзка с мерките за подпомагане, предлагани на потребителите и предприятията в условията на кризата с COVID-19“, 14 юли 2020 г.

За повече информация:
https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/business_economy_euro/banking_and_finance/documents/200714-best-practices-mitigate-impact-pandemic_en.pdf.

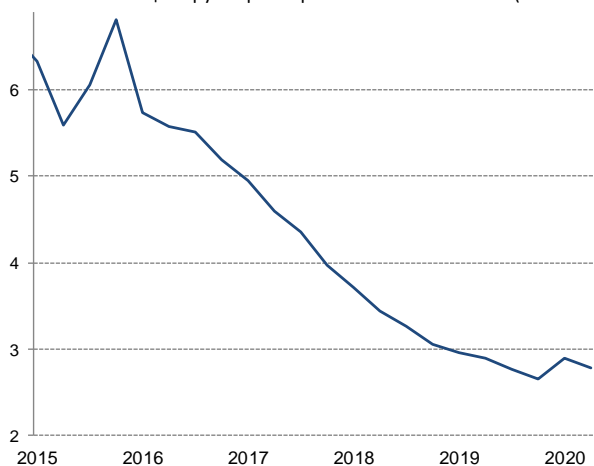
¹³ Кредитните институции, които са под прекия надзор на ЕЦБ.

¹⁴ Този коефициент показва размера на средствата, заделени от банката за покриване на свързаните с кредити загуби. Източник: ЕЦБ. Поради липсата на данни за провизирането на кредитите коефициентът на провизиране за ЕС беше изчислен, като бяха взети предвид обезценките и необслужваните кредити за всички дългови инструменти (заеми и дългови ценни книжа).

подобри значително до 63,4 % през второто тримесечие на 2020 г., което представлява увеличение с 1,6 процентни пункта на тримесечна база и 4,5 процентни пункта на годишна база. **Абсолютният размер на необслужваните кредити** (брутен размер) за всички банки в ЕС възлиза на 588 милиарда евро (второто тримесечие на 2020 г.) спрямо 585 милиарда евро през първото тримесечие на 2020 г. и 646 милиарда евро през четвъртото тримесечие на 2019 г.¹⁵. От таблица 1 е видно, че **ситуацията продължава да се различава значително в отделните държави членки.**

През последните години повечето държави членки отбелязаха обещаващ напредък, съчетавайки икономическия растеж с решителни действия от страна на банките, надзорните органи и създателите на политики. Това допринесе за намаляване на обемите и дяловете на необслужваните кредити. Освен това Комисията продължи да работи конструктивно с държавите членки за намиране на специфични за всеки случай решения за банките, които да отговарят на правилата на Съюза за държавните помощи и правилата на банковия съюз за управлението на кризи.

Фигура 1: Дял на необслужваните кредити в ЕС
Общ брутен размер на необслужваните кредити и авансите в ЕС,
като % от общия брутен размер на заемите и авансите (стойности)

Източник: Европейска централна банка

Важно е обаче да се признае, че стабилната икономическа среда през последните години определено помогна за справяне с необслужваните кредити в редица държави членки. През последните месеци спадът в обема на необслужваните кредити се забави или спря в резултат на пандемията и съпътстващите ограничителни мерки. Анализите показват някои проблемни области по отношение на възможността за погасяване, по-специално на МСП и в някои специфични сектори, които са особено засегнати от пандемията¹⁶. За момента мерките, приети на национално равнище в отговор на кризата, предотвратиха по-широкото неизпълнение на задълженията по заемите. Това спомогна за овладяване на нарастването на необслужваните кредити. Въпреки това съществува несигурност относно въздействието, което премахването на предприетите за овладяването на кризата мерки ще има върху кредитополучателите и техните банки. Освен това, въпреки че

¹⁵ Източник: ЕЦБ.

¹⁶ „Банковият сектор на ЕС: първи поглед върху въздействието на COVID-19“, тематична бележка на ЕБО EBA/REP/2020/17, <https://eba.europa.eu/covid-19-placing-unprecedented-challenges-eu-banks>.

значителното използване на програми за подкрепа на предприятията предпази банките в редица държави членки от загубите, свързани с COVID-19, в държавите, които не приложиха такива програми (или приложиха по-ограничени програми), банките се оказаха първата линия на защита.

Таблица 1: Необслужвани кредити и провизии по държави членки¹⁷

	Бруто НК и аванси (% от брутния размер на кредитите и авансите)		НК в частния сектор* (% от кредитите в частния сектор)		Общо провизии за загуби (по кредити)** (% от общия размер на съмнителните кредити и НК)	
	2020Q2	2019Q2	2020Q2	2019Q2	2020Q2	2019Q2
Австрия	2,0	2,3	2,8	3,1	76,5	69,6
Белгия	2,1	2,0	2,8	2,7	58,4	53,7
България	6,7	6,9	10,0	10,5	60,6	61,2
Хърватия	5,3	6,9	8,3	10,3	86,7	74,2
Кипър	14,5	19,5	23,3	33,5	55,4	53,2
Чешката република	1,6	1,8	3,0	3,4	82,2	69,0
Дания	2,0	1,9	2,4	2,2	45,4	42,1
Естония	2,1	1,8	2,1	2,3	55,7	42,4
Финландия	1,5	1,4	-	-	42,6	34,0
Франция	2,3	2,6	3,4	3,6	66,2	64,8
Германия	1,2	1,3	2,0	2,0	89,0	85,3
Гърция	30,9	39,6	37,0	43,8	47,8	49,7
Унгария	4,0	5,0	5,6	6,5	-	84,1
Ирландия	3,5	4,2	6,0	6,8	54,9	37,0
Италия	6,3	8,1	8,2	10,6	59,8	58,5
Латвия	5,3	5,4	5,6	7,5	41,0	38,8
Литва	2,7	2,2	2,8	3,0	47,3	36,4
Люксембург	0,6	0,7	1,8	2,0	55,8	52,0
Малта	3,4	3,1	-	-	50,5	49,3
Нидерландия	1,9	1,8	2,8	2,4	40,1	31,6
Полша	6,2	6,2	6,7	6,7	74,0	70,4
Португалия	5,5	8,3	6,6	9,2	66,4	59,2
Румъния	4,4	4,8	5,9	6,5	93,0	83,6
Словакия	2,9	3,1	3,2	3,4	92,9	89,0
Словения	3,2	4,5	4,5	5,9	80,1	74,6
Испания	2,9	3,4	4,0	4,4	69,4	63,8
Швеция	1,0	1,1	1,3	-	32,2	-
Европейски съюз	2,8	2,9	-	-	63,4	58,9

Източник: ЕЦБ. Изчисления на Европейската комисия.

Сега, след рязкото влошаване на икономическата среда от решаващо значение ще бъде държавите членки да предприемат необходимите по-нататъшни решителни действия по отношение на проблемите в националните нормативни

¹⁷Забележки: Данните се отнасят за местните кредитни институции и дъщерните дружества или клоновете под чуждестранен контрол.

* Липсват специфични за сектора данни за ЕС, Финландия, Малта (за второто тримесечие на 2019 г. и второто тримесечие 2020 г.) и за Швеция (за второто тримесечие на 2019 г.). Специфичните за сектора данни (т.е. обща експозиция към домакинства и нефинансови предприятия) за България, Германия и Унгария са на разположение единствено като балансова стойност.

** Данни за провизирането на заемите липсват за Швеция (за второто тримесечие на 2019 г.) и за България, Германия, Унгария и ЕС. В тези случаи изчисленията са въз основа на обезценките за всички дългови инструменти (т.е. заеми и дългови ценни книжа). Няма налични данни за Унгария (за второто тримесечие на 2020 г.).

уредби за несъстоятелността, така че банките да могат да управляват очакваното нарастване на необслужваните кредити. Така ще може да се подходи възможно най-решително към необслужваните кредити, за да се предотврати ново натрупване в счетоводните баланси на банките. За целта е важно банките да продължат правилно да признават и управляват необслужваните кредити¹⁸. Колкото по-рано банките установяват потенциалните необслужвани кредити и заделят провизии за тях, толкова по-бързо и по-плавно ще протече реструктурирането и освобождаването от тези кредити, без проточване на отрицателните последици в бъдещето. Банките следва също така да бъдат насърчавани да установяват на ранен етап длъжниците, които изпитват затруднения, и при необходимост активно да търсят с тях начини за своевременно и подходящо реструктуриране. По отношение на предприятията банките следва да могат да развият умения и опит бързо да оценяват промените в способността на фирмите да обслужват дълга си и да разграничават нуждите им от ликвидност и от платежоспособност.

2. РАЗВИТИЕ НА ВТОРИЧНИТЕ ПАЗАРИ НА НЕОБСЛУЖВАНИ АКТИВИ

Наличието на задълбочен и ликвиден вторичен пазар на необслужвани активи би предоставило на банките възможността да намаляват своите необслужвани кредити, като ги продават на инвеститори — трети страни. Това ще им помогне да се съсредоточават върху основните си дейности, като освободи място в счетоводните баланси на банките за ново кредитиране, насочено към финансиране на икономическото възстановяване. Следва да се насърчава по-лесното навлизане и участие на пазара, особено за по-малките продавачи и купувачи, които могат да бъдат от решаващо значение за реструктурирането на местно равнище на необслужваните кредити.

Важна стъпка е бързото постигане на споразумение по предложението на Комисията за директива относно лицата, обслужващи кредити, купувачите на кредити и събирането на обезпечения, прието през март 2018 г¹⁹. Целта на настоящото предложение е да се отворят пазарите, като същевременно се гарантира, че в случай на продажба на заема длъжникът ще запази в рамките на единния пазар нивото на защита, предложена от първоначалната банка кредитор. Това ще гарантира, че задълженията относно защитата на потребителите се спазват независимо от начина на реструктуриране на необслужваните кредити. Съветът постигна съгласие по мандат за преговори по предложението, но Европейският парламент все още не е готов да започне междуинституционални преговори.

За да се предотврати ново натрупване на необслужвани кредити в счетоводните баланси на банките за по-дълъг период от време, Комисията предложи също така целенасочени подобрения на нормативната уредба относно секюритизацията на необслужваните експозиции на банките (НЕ²⁰).²¹ Комисията

¹⁸ Вж. Насоки на ЕБО относно управлението на необслужвани и реструктурирани експозиции, ЕВА/GL/2018/06.

¹⁹ COM(2018) 0135 final — 2018/063 (COD).

²⁰ Необслужваните кредити са част от по-широк набор от необслужвани експозиции. Например, освен заемите, такива експозиции биха могли да включват други дългови инструменти, като например дългова ценна книга, аванс и безсрочен влог.

приветства споразумението, постигнато от съзаконодателите през декември 2020 г. Тези подобрения ще са решаващи за справяне с последиците от кризата с COVID-19. Премахването на съществуващите регулаторни пречки и изменението на нормативната уредба относно секюритизациите в отговор на специфичните характеристики на необслужваните експозиции, запазвайки същевременно високите пруденциални стандарти, ще даде възможност на банките да използват по-широко този инструмент, за да освободят балансите си от необслужваните експозиции.

2.1. Подобряване на качеството и съпоставимостта на данните

По-нататъшното подобряване на качеството и съпоставимостта на данните за необслужваните кредити ще бъде от решаващо значение за развитието на вторичните пазари на такива кредити. Образците за данни, разработени от ЕБО през 2017 г., представляват добра отправна точка за общ набор от данни за сделките с необслужвани кредити в ЕС, които ще улеснят комплексната финансова проверка и оценката на сделките с необслужвани кредити. С тези образци се цели да се намалят различията в информацията, предоставяна на пазарите на необслужвани кредити в ЕС, и те биха могли да послужат като отправна точка за общ стандарт за данните за сделките, който да позволи съпоставянето на необслужваните кредити, включително между различните юрисдикции.

Тези образци обаче все още не се използват широко от участниците на пазара поради техния доброволен характер и сложност, което налага да се разгледат варианти за разширяване на използването им. **Затова Комисията смята в началото на 2021 г. да възложи на ЕБО да прегледа в хода на същата година образците след консултация с участниците на пазара, както от страна на купувачите, така и от страна на продавачите.** Целта на прегледа ще бъде да се направи по-добро разграничение между критични и некритични данни въз основа на практическия опит от миналото със сделки с необслужвани кредити и да се отговори на нуждите на купувачите, като същевременно се вземат предвид съществуващите разходи за продавачите във връзка с данните и тяхната обработка. Тези проблеми бяха ясно посочени в обсъжданията със заинтересованите страни по време на кръглата маса на Комисията по въпросите на необслужваните кредити през септември 2020 г. Цялостният график на тази инициатива ще зависи от приемането на предложената директива относно лицата, обслужващи кредити, и купувачите на кредити, което ще позволи преработеният, опростен и съобразен с нуждите образец за данни на ЕБО да бъде въведен с технически стандарти за изпълнение.

За да се разшири използването на образца от участниците на пазара и по този начин да се подобри съпоставимостта и качеството на данните, той би могъл първоначално да стане задължителен само за новите необслужвани кредити, т.е. за кредитите, които се превръщат в необслужвани след определена дата. Стандартът за данните ще бъде задължителен, но може да има известна гъвкавост по отношение на полетата с данни, които трябва да бъдат попълнени. В тази връзка след консултации със заинтересованите страни ЕБО ще трябва да даде насоки коя информация се счита за критична. Освен това банките не следва да бъдат

---

²¹ COM(2020) 282 final и COM(2020) 283 final.

санкционирани, ако не разполагат с несъществени данни. Следователно задължителното използването на образеца би подпомогнало функционирането на вторичния пазар на необслужвани кредити, като същевременно би позволило на доставчиците на данни при необходимост да не попълват конкретните полета с несъществени данни.

2.2. Инфраструктура от данни

Комисията счита, че би било целесъобразно да се създаде главен централна база данни на равнището на ЕС, за да се увеличи прозрачността на пазара на равнището на отделните необслужвани кредити. Такъв център ще действа като хранилище на данни за нуждите на пазара на необслужвани кредити. Той ще поддържа (редовно актуализирана) всеобхватна електронна база от данни, ще оценява информацията и ще предоставя достъп до нея на участниците на пазара, по-специално на продавачите на кредити, купувачите на кредити, на лицата, обслужващи кредити, на продавачите на необслужвани кредити и на частните платформи за необслужвани кредити. Центърът ще предлага платформа за сътрудничество и координация с общоевропейски обхват²². Центърът би могъл да спомогне за установяването на общ стандарт за данните (превръщайки образеца за данни на ЕБО в стандарт за извършване на сделки с необслужвани кредити), да предлага проверки на качеството на данните и автоматизирано валидиране и да подпомага продавачите при подготовката на данните във връзка с докладването.

След обществена консултация, планирана за първата половина на 2021 г., Комисията ще проучи няколко варианта за създаване на център за данни на европейско равнище и ще определи най-добрия път напред. Например един от вариантите би могъл да бъде създаването на център за данни чрез разширяване на обхвата на съществуващия Европейски център за съхранение на данни (ED)²³.

Центърът за данни на европейско равнище ще събира и съхранява анонимизирани данни за извършените сделки с необслужвани кредити и ще предоставя на участниците на пазара данни след сключване на сделката и продажните цени²⁴. Това би позволило на участниците на пазара да сравняват сделките и да получават системно информация за действителното ценообразуване на активите и пазарната ликвидност. Центърът за данни би могъл също така да предоставя информация за

---

²² Ще се гарантира, че сътрудничеството и координацията се извършват в съответствие с антиръстовите правила на ЕС, особено по отношение на обмена на поверителна информация.

²³ Европейският център за съхранение на данни (ED) е част от създадената от ЕЦБ инициатива за данни на ниво кредит за обезпечените с активи ценни книжа. Тя осигурява централизиран регистър на секюритизации с цел събирането, валидирането и разпространението на подробни, стандартизирани и специфични за класа активи данни на ниво кредит за обезпечените с активи ценни книжа и за портфейлите от частни единични кредити в Европа. В нея се съхраняват данни на ниво кредит и съответната документация за инвеститорите и другите участници на пазара. Тя има строго определени правомощия и няма право да се конкурира със съответните заинтересовани страни, предимно европейски банки.

²⁴ На по-късен етап би могло да се проучи при какви обстоятелства банките (и други собственици на данни) биха били склонни да споделят и информация за необслужваните кредити преди сключването на сделките.

инвеститорите, техните предпочитания и профили, както и обща информация за съдебните процедури.

Освен информацията за самите сделки, информацията след сключването на сделките, предоставена от купувачите на необслужвани кредити, относно паричния поток от събирането на вземанията по закупените от тях активи, би могла да помогне за по-доброто разбиране на пазара на необслужвани кредити²⁵. Данните за показателите са ключова информация, с която инвеститорите понастоящем не разполагат публично на пазара. По-специално информацията за свързаните със събирането и разходите парични потоци би била полезна в процеса на вземане на решения на инвеститорите, които се интересуват от подобни активи, като им помогне да определят цената, която са готови да платят, и би спомогнала за намаляване на несигурността. Купувачите на необслужвани кредити биха имали стимул да предоставят тази информация впоследствие, ако те самите получат достъп до необходимите им данни, а именно до информация за резултатите от реструктурирането на сравними активи. По този начин те биха имали база за сравнение и биха могли да подобрят прогнозите си за справедливите цени/оферти при бъдещи сделки.

Осигуряването по този начин на повече прозрачност ще бъде от голяма полза при определянето на цените и по този начин ще се подобри ефективно функциониране на пазарите. Това би спомогнало за стесняване на често широкия спред „купува/продава“, който остава съществена пречка за осъществяването на много сделки. Банките, лицата, обслужващи кредити, ДУА и евентуално купувачите на кредити ще обменят с центъра за данни информация за сделките и за показателите на активите след сключването на сделките. В замяна на това тези доставчици на данни ще получат достъп до набора от анонимизирани данни и до аналитичните услуги, предлагани от центъра за данни. Това е важно, тъй като заинтересованите страни обикновено предоставят/споделят данни, за да могат те на свой ред да получат достъп до необходимите им данни. Ако данните, предоставяни след сключването на сделките, може да бъдат консолидирани на едно място, това ще намали разходите за участниците на вторичния пазар. Подробна информация за процентите и сроковете за събиране на вземанията по класове активи, както и за правните процедури и юрисдикции със сигурност биха помогнали на инвеститорите да разширят дейността си в целия ЕС. Съществуващите инициативи за обединяване на данни ясно показват необходимостта от допълнителни данни за реструктурирането на необслужваните кредити. Следователно центърът за данни би имал важна пазарна полза, като осигури по-голяма прозрачност и повече информация за вторичния пазар на необслужваните кредити. Тази инициатива ще трябва да бъде в съответствие с Общия регламент на ЕС относно защитата на данните (ОРЗД) и ще трябва да гарантира, че предоставяната на трети страни информация ще се използва единствено за насърчаване на вторичния

---

²⁵ Текущите данни за реструктурирането на необслужваните кредити може да бъдат споделяни чрез образеца за данни на ЕБО за необслужваните кредити или образеца на ЕОЦКП за секюритизацията на необслужвани кредити. Тези портфейли може да се отчитат по същия начин като секюритизационните портфейли, което ще изисква много ограничени промени в съществуващата инфраструктура за данни.

пазар на необслужвани кредити, а не за събиране на данни за счетоводните баланси на банките за други цели (напр. процеси по сливане и придобиване оценка)²⁶.

2.3. Използване на съществуващите източници на данни

Участниците на пазара могат да бъдат по-активни и ефикасни, ако получават повече и по-подходящи данни. Анонимизираните данни, ако са достатъчно подробни, могат да се използват за извличане на полезна обобщена информация в допълнение към обобщената информация, която вече се предоставя въз основа на оповестяванията от страна на банките по стълб 3²⁷ посредством разработените от ЕБО стандарти. С цел оптимизиране на ресурсите би било полезно докладването да бъде включено в съществуващия информационен модел на ЕБО и да бъде подготвено в тясно сътрудничество с компетентните органи.

Вече съществуват редица източници на данни, които биха могли да бъдат използвани за основа за редовно докладване на обобщената информация, която ще се предоставя на участниците на вторичния пазар. Субектите, които събират и съхраняват информацията, ще отговарят за докладването, като по този начин ще се избегне създаването на допълнителна тежест (например за банките). В началото на 2021 г. Комисията заедно със съответните заинтересовани страни ще проучи как съществуващите данни могат да бъдат събрани и предоставени на участниците на пазара в подходяща обобщена форма, за да се гарантира поверителността на данните на банките и кредитополучателите. Това би донесло бърза полза при ниски разходи. Ако данните са достатъчно подробни, това би могло да подобри информацията, с която разполагат новите инвеститори, и способността на инвеститорите да инвестират в държави извън своите основни експертни познания²⁸. Освен това Комисията ще проучи начините за установяване на сътрудничество и взаимосвързаност между центъра за данни на европейско равнище и тези източници на данни.

Основни примери за съществуващи източници на данни са:

- „Аналитичният набор от кредитни данни“ („AnaCredit“) на ЕЦБ, в който се събират и споделят подробни данни за кредитния риск в рамките на банковия сектор на ЕС.
- Регистрите на секюритизации, в които централно се събират и съхраняват данни за секюритизационните инструменти и базовите активи. Следователно те разполагат с подходящи данни на ниво кредит, които също могат да предоставят ценна информация на участниците на вторичния пазар на необслужвани кредити.

²⁶ Данните ще трябва също така да бъдат анонимизирани по смисъла на Общия регламент относно защитата на данните (ОРЗД). В съображение 26 от ОРЗД се пояснява кога данните могат да се считат за анонимни.

²⁷ Със стълб 3 от Базелската рамка се определя изчерпателен набор от изисквания за публично оповестяване, които имат за цел на участниците на пазара да се предоставя достатъчно информация за оценка на съществените рискове и капиталовата адекватност на банките с международна дейност.

²⁸ Например отчитане на процентите и сроковете за събиране на вземанията по региони на ниво NUTS 3, по вид заемополучател (дружество или физическо лице) и по клас активи (например необезпечени, обезпечени с жилищни или търговски недвижими имоти за различни интервали според съотношението между размера на кредита и стойността на активите).

- Докладване от банките на информация относно сроковете и процентите на събиране на вземанията (бруто и нето от разходите по събирането): като продължение на плана за действие за съюз на капиталовите пазари (СКП) от 24 септември 2020 г.²⁹, Комисията първо ще оцени доколко е възможно периодичното докладване да се извършва чрез използване на съществуващите данни.

И накрая, през първата половина на 2021 г. Комисията ще се консултира със заинтересованите страни относно евентуалното преразглеждане на изискванията за оповестяване по стълб 3 съгласно РКИ. Примери за допълнителни оповестявания, които са от полза за пазарите, могат да включват дела на възстановяване, периода до събирането, процента на събиране на вземанията и т.н. Предоставянето на такава допълнителна информация не следва да поставя банките в неизгодно положение, тъй като информацията би могла да подобри още повече прозрачността по отношение на необслужваните кредити в полза на вторичните пазари. ЕБО ще бъде призован внимателно да разгледа потенциалното припокриване с образците за данни за необслужваните кредити, за да се гарантира ефикасното и пропорционално регулиране на изискванията за оповестяване.

2.4. Процес на продажба при „най-добро изпълнение“

Стремежът на Комисията ще бъде да разработи до третото тримесечие на 2021 г., в сътрудничество с ЕБО и след обсъждане с други заинтересовани страни, насоки за продавачите на необслужвани кредити. Те ще включват препоръки относно това какво представлява процесът на продажба при „най-добро изпълнение“ за сделките на вторичните пазари. Това би насърчило добрите процеси, свързани с продажбата, и евентуално ще помогне по-специално на по-малките банки или продавачи, които вероятно имат по-малък опит със сделките на вторичния пазар. В насоките може да бъдат очертани някои условия, необходими за постигането на успешен резултат, в това число: гарантирането на недискриминационен/безпристрастен процес на продажба, необходимостта от широко рекламиране, общ набор от информационни материали за комплексната проверка, приемането на оферти по електронен път, използването на образци за данни на ЕБО и др. Участниците на пазара няма да бъдат задължени да следват препоръките от насоките, които ще служат само като инструмент за насочване на добрите процеси, свързани с продажбата.

Насоките биха могли също така да предоставят информация относно възможната добавена стойност, която платформите за сделки с необслужвани кредити биха могли да осигурят в процеса на продажба. Това би помогнало на банките, особено на по-малките, да решат дали да използват платформи за сделки в подкрепа на своите цели. Следователно този процес на продажба при най-добро изпълнение би могъл да осигури пряк стимул за използването на такива платформи.

---

²⁹ Съобщение на Комисията „Съюз на капиталовите пазари за хората и предприемачите — нов план за действие“, COM (2020) 590 final. Вж. действие 11/В.

2.5. Преодоляване на регулаторните пречки пред закупуването на необслужвани кредити от банките

Една от оставащите пречки за банките, които купуват необслужвани кредити на вторичния пазар, е свързана с регулаторното третиране на закупените активи в неизпълнение и рисковите тегла, които банките трябва да прилагат, за да изчислят капиталовите изисквания съгласно стандартизирания подход за кредитен риск. Член 127 от РКИ предвижда, че ако за необезпечена експозиция в неизпълнение е направена провизия/обезценка в размер над 20 % от необезпечената част от стойността, рисковото тегло е 100 %, в противен случай — 150 %. Въпреки това обаче могат да бъдат отчетени само провизиите/обезценките (т.нар. „корекции за кредитен риск“), направени от самата институция, а не обезценките, отчетени в цената на сделката с експозицията. На практика това може да доведе до ситуация, при която купувачите на необслужвани кредити ще трябва да прилагат по-високо рисково тегло в сравнение с продавача за същите необезпечени необслужвани кредити. Решаването на този въпрос би било от полза най-вече за по-малките банки, които закупуват необслужвани кредити — включително някои специализирани купувачи на необслужвани кредити, които имат лиценз за банкова дейност — тъй като те обикновено използват стандартизирания подход за кредитен риск. Тази мярка би спомогнала за увеличаване на конкуренцията между купувачите.

Комисията възнамерява да разработи заедно с ЕБО в началото на 2021 г. подходящ подход, с който да се намали до подходящо равнище рисковото тегло на закупените активи в неизпълнение. Подобен подход ще трябва да бъде в съответствие с цялостната регулаторна уредба и при необходимост да осигури подходящи предпазни мерки, които да предотвратят подценяването на риска.

3. ДРУЖЕСТВА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА АКТИВИ

Дружествата за управление на активи (ДУА) предлагат редица ползи при справяне с необслужваните кредити. Те представляват много ефективна мярка при определени обстоятелства, а именно когато обезценените активи засягат голяма част от националната банкова система и обхващат главно заеми, обезпечени с търговски недвижими имоти и големи експозиции към предприятия. Целта на тези дружества е да се премахнат необслужваните кредити от счетоводните баланси на банките и да се извлече най-голяма стойност от тях чрез активното им реструктуриране и възстановяване на цените на активите с течение на времето.

Важно е да се отбележи, че ДУА могат да бъдат частно или (частично) публично финансирани. Дори когато става въпрос за (известно) публично финансиране, то не би представлявало държавна помощ, ако се приеме, че държавата действа подобно на оператор в условията на пазарна икономика. Вариантът за ДУА, подкрепено с държавна помощ, не следва да се разглежда като стандартно решение, тъй като ДУА може да приемат множество форми и може да бъдат структурирани и финансирани по различни начини. ДУА може да бъдат децентрализирани, като предлагат цели, специфични за банките подходи, или да бъдат установени на национално равнище. Такива национални ДУА биха могли да осигуряват и централизират експертен опит, да реализират икономии от мащаба, да осъществяват координация на кредиторите на по-високо равнище и да облекчават засегнатите банки, които изпитват затруднения да

управляват необслужваните си кредити. Това ще помогне на банките да пренасочат вниманието си към кредитирането на жизнеспособни дружества и домакинства. Освен ДУА, няколко алтернативни мерки за обезценени активи бяха приложени успешно през последните години от различни държави членки. Алтернативните мерки за обезценените активи могат да включват, наред с другото, водени от банките инициативи, подходи, основани на секюритизацията, гаранционни схеми или схеми за защита на активи, както и *ad hoc* ДУА, които са общи за една или ограничен брой банки. ДУА и схемите за защита на активи преследват сходни цели и могат да се допълват взаимно, като по този начин дават възможност за подходи, адаптирани към конкретната ситуация с обезценените активи в дадена държава членка. В това отношение в някои държави членки вече се прилагат системни решения за секюритизация, като например схемите без държавна помощ *Garanzia sulla Cartolarizzazione delle Sofferenze* (GACS) в Италия и Hercules в Гърция, като и двете схеми са успешни и се планират нови сделки.

ДУА ще трябва да са достатъчно добре финансирани по отношение на способността за покриване на загуби/собствения капитал, за да допринесат значително за справяне с необслужваните кредити в резултат на COVID-19. Следователно, при проучването на възможността за създаване на ДУА на национално равнище трябва да се отчете необходимостта от осигуряване в началото на значително финансиране. В случай на публични ДУА това финансиране вероятно ще бъде под формата на вливане на капитал, съчетано с гаранции за финансирането на ДУА. Като част от процеса на структуриране следва да се проучи вариантът за пазарно финансиране без гаранция и, ако той е осъществим, може да бъде предпочетен пред финансирането с държавни гаранции. Въпреки това, дори ако могат да бъдат привлечени частен капитал и финансиране, в повечето случаи вероятно ще е необходимо значително публично финансиране, което би изисквало оценка на държавната помощ.

Националните ДУА могат да бъдат създадени в съответствие с нуждите на местния банков сектор. Спектърът на активите може да бъде определен по такъв начин, че да се максимизира потенциалът за събиране на вземанията. В насоките на Комисията за прилагане на подробния план за дружествата за управление на активи трябва да се предвиди гъвкавост при определяне на спектъра на активите, тъй като някои класове активи са по-трудни за управление и може да е трудно да се съберат вземания по тях. Спектърът на активите, които ще бъдат прехвърлени на дружество за управление на активи, следва винаги да се определя по начин, който не понижава цялостната ефективност на ДУА.

Трансгранична мрежа на равнището на ЕС би могла да спомогне за засилване на сътрудничеството и взаимодействията между националните ДУА. Националните ДУА биха могли да обменят най-добри практики и опит, да прилагат стандарти за данни и прозрачност и при необходимост да координират действията на кредиторите. Следователно тази мрежа би могла да повиши колективната ефективност на националните ДУА в целия ЕС.

Най-голямата полза от това сътрудничество биха били икономите от мащаба при работата с информация. Може да се обмисли дали гореспоменатият център за данни на европейско равнище би могъл да осигури специална платформа за координация и сътрудничество между националните ДУА. Освен това свързването на

ДУА с центъра за данни би довело до отстраняване на някои значителни пропуски в данните и до увеличаване на прозрачността на пазара. Това е важно, тъй като ДУА разполагат с голямо количество данни, които биха могли да бъдат ценни за по-широкия пазар. Затова националните ДУА биха могли да събират и публикуват данните, свързани с необслужваните кредити (преди сключването на сделките), в стандартни формати за по-голяма прозрачност на пазара, като същевременно спазват изискванията на ОРЗД. Оповестяването чрез центъра за данни на европейско равнище на дяловите участия и резултатите от притежаваните от ДУА необслужвани кредити би позволило на инвеститорите и платформите за сделки да се конкурират по-ефективно за активите на ДУА и да извършват по-точно ценообразуване на необслужваните кредити. Освен това, когато е целесъобразно, ДУА могат да обединят усилията си за създаване на съвместна платформа за сделки на европейско равнище. Много от отделните ДУА създават сами такива платформи, за да улеснят продажбите и да достигнат до по-широка инвеститорска база, и ако обединят усилията си биха могли да създадат единна платформа за сделки, предназначена за продажбите, извършвани от участващите ДУА. Това би могло също така допълнително да подобри сътрудничеството със съответните трети страни — доставчици на услуги.

Ползите от мрежовия подход зависят от степента на хомогенност и броя на националните ДУА. Първо, всяко национално дружество за управление на активи ще трябва да бъде създадено по подходящ начин, за да се гарантира, че мрежата функционира ефикасно. Несъответствията в структурата, операциите, практиките на ДУА и т.н. биха могли да окажат значително отрицателно въздействие върху евентуалното сътрудничество между дружествата за управление на активи. Поради това Комисията активно ще насърчава правилното прилагане в този аспект на подробния план за дружествата за управление на активи. Второ, при по-ограничен брой национални ДУА е възможно да не бъдат постигнати някои от положителните мрежови ефекти, които би могло да произтекат от засиленото сътрудничество между ДУА. Въпреки това би било полезно тези ДУА да бъдат свързани с центъра за данни на европейско равнище. Те биха могли да го използват, за да установят координация и сътрудничество помежду си с цел обмен на най-добри практики и информация за инвеститорите, длъжниците и обслужваните лица. ДУА ще могат да придобият по-добра представа по отношение на различните показатели за събирането на вземанията в отделните държави членки, което ще позволи да се направят различни изводи, сравнявайки успехите и недостатъците на тези юрисдикции.

При искане от страна на държавите членки³⁰ Комисията е готова да им окаже помощ при изграждането на националните ДУА и заедно със съществуващите ДУА, ЕЦБ и ЕБО ще проучи начините за постигане на синергия и сътрудничество чрез създаването на мрежа на ЕС на националните ДУА³¹. Ако държавите членки се развиват с различна скорост, мрежата би могла да бъде изградена постепенно в

---

³⁰ В подробния план за дружествата за управление на активи е обяснено как може да се създаде дружество за управление на активи съгласно действащото законодателство за управлението на кризи и правилата за държавните помощи, но същите принципи може да бъдат приложени и по отношение на схемите за защита на активи, гарантиращи необслужвани кредити. Комисията е готова да съветва държавите членки по конкретни въпроси в тази област.

³¹ Ще се гарантира, че тази мрежа е в съответствие с антиръстовите правила на ЕС, по-специално по отношение на обмена на поверителна информация.

зависимост от скоростта и степента, в която банките в различните държави членки са засегнати от този проблем.

4. НОРМАТИВНА УРЕДБА ЗА НЕСЪСТОЯТЕЛНОСТТА, СЪБИРАНЕТО НА ВЗЕМАНИЯ И ПРЕСТРУКТУРИРАНЕТО НА ДЪЛГОВЕ

В краткосрочен план Комисията призовава Европейския парламент и Съвета бързо да постигнат съгласие по законодателното предложение³² за минимално хармонизирани правила относно ускореното извънсъдебно принудително изпълнение по обезпеченията, което не включва необслужваните кредити на потребители. Въпреки че Съветът предостави мандат за преговори, междуинституционалните преговори все още не са започнали. Приемането на тази мярка следва да бъде приоритет, тъй като тя би спомогнала за икономическото възстановяване, като се улесни достъпът на МСП до банково финансиране.

Сравнителният анализ на режимите по принудително изпълнение по заеми (който беше част от подробния план на Съвета от 2017 г. за действие във връзка с необслужваните кредити) беше завършен³³. В този контекст бяха събрани данни за процента и скоростта, с която банките на практика събират вземанията си чрез процедурата по принудително изпълнение по необслужваните кредити в държавите членки. Проучването предоставя моментна картина на резултатите от националните производства по несъстоятелност по отношение на сроковете на събиране и размера на събраните вземания при принудително изпълнение по банкови кредити. В отговор на отправеното от Комисията искане за становище ЕБО събра на доброволни начала информация от банки във всички държави членки, като по този начин подобри представителността на извадката и качеството на данните, събирани от националните компетентни органи. Окончателният доклад съдържа широк набор от полезни данни, включително процента на събирането на вземанията, както и времето и разходите по събирането по държави и класове активи, въпреки че данните за някои държави членки не са достатъчно представителни.

Анализът позволява да се оцени по-добре ефикасността на правната уредба в държавите членки по отношение на длъжниците, които са в неизпълнение по банкови кредити или са неплатежоспособни. Както е посочено в плана за действие относно необслужваните кредити от 2017 г., в специфичните за всяка държава препоръки следва да се постави по-силен акцент върху подобряването на нормативната уредба за несъстоятелността, особено в държавите, в които преобладават високи равнища на необслужваните кредити.

Предвид натрупания във връзка със сравнителния анализ опит и достъпността на данните Комисията внимателно ще прецени дали не е уместно сравнителният анализ на нормативните уредби за несъстоятелността да се извършва по-често³⁴. В плана за

---

³² COM(2018) 0135 final — 2018/063 (COD).

³³ Доклад относно сравнителния анализ на националните нормативни уредби за принудително изпълнение по заемите (Report on the benchmarking of national loan enforcement frameworks EBA/Rep/2020/29).

³⁴ Този вид информация не е надзорна информация. В същото време всяко изискване за докладване на банките пред компетентните органи, дори да не е част от надзорната отчетност в тесен смисъл, ще трябва да се преценява с оглед на тежестта, която действащите изисквания за надзорна отчетност пораждат.

действие за съюз на капиталовите пазари едно от предвидените действия е редовното събиране на данни (въз основа на задълженията за докладване) с цел тези резултати да бъдат включени в европейския семестър. Параметрите на събираната информация трябва да бъдат внимателно определени, така че да не се създават допълнителни задължения за банките.

Транспонирането на Директива (ЕС) 2019/1023 за рамките за превантивно реструктуриране³⁵ следва също да спомогне за предотвратяване на натрупването на необслужвани кредити. Усъвършенстването на нормативните уредби за превантивното реструктуриране ще гарантира, че се предприемат действия, преди предприятията да спрат да обслужват своите заеми, като по този начин се спомогне за намаляване на риска от необслужване на заемите по време на цикличните спадове и за смекчаване на отрицателното въздействие върху финансовия сектор. Същевременно нежизнеспособните предприятия без перспективи за оцеляване следва да бъдат ликвидирани във възможно най-кратък срок. Държавите членки трябва да приемат и публикуват до 17 юли 2021 г. законовите, подзаконовите и административните разпоредби, необходими, за да се съобразят с въпросната директива³⁶.

Реформите за намаляване на необслужваните кредити ще бъдат стимулирани и подкрепени по линия на механизма за възстановяване и устойчивост, по-специално с цел подобряване на ефективността на националните нормативни уредби за несъстоятелността и на административните и съдебните системи, включително чрез инвестиции за повишаване на капацитета. Това ще бъде от особено значение за държавите членки, за които в специфичните за всяка държава препоръки за 2019 г. и 2020 г. в контекста на европейския семестър беше отбелязано, че имат нужди от реформи в тези области.

Освен това резултатите от сравнителния анализ са един от елементите, които следва да бъдат включени в подготвителната работа по законодателните или незаконодателните действия за целенасочено сближаване на националните разпоредби за несъстоятелността при небанковите дружества, както е предвидено в новия план за действие за съюз на капиталовите пазари. Предложените в инициативата мерки ще бъдат насочени към тези аспекти на производствата по несъстоятелност, които се определят като пречка пред трансграничните инвестиции. Както беше обявено в плана за действие за съюз на капиталовите пазари от 2020 г., Комисията ще работи за целенасочена хармонизация или сближаване на основни аспекти на материалноправните норми на законодателството в областта на несъстоятелността, като например предпоставките за образуване на производство по несъстоятелност, реда на вземанията, отменителните

---

³⁵ Директива (ЕС) 2019/1023 на Европейския парламент и на Съвета от 20 юни 2019 г. за рамките за превантивно реструктуриране, за опрощаването на задължения и забраната за осъществяване на дейност, за мерките за повишаване на ефективността на производствата по реструктуриране, несъстоятелност и опрощаване на задължения и за изменение на Директива (ЕС) 2017/1132 (Директива за реструктурирането и несъстоятелността).

³⁶ Съгласно член 34, параграф 2 държавите членки, които срещат особени трудности при прилагането на тази директива, могат да се възползват от удължаване на срока за изпълнение с една година. Държавите членки трябва да уведомят Комисията до 17 януари 2021 г. за необходимостта да ползват това удължаване на срока (някои държави членки вече са поискали такова удължаване).

искове, идентифицирането и проследяването на активите, принадлежащи към масата на несъстоятелността, и оценката на активите. Освен това Комисията ще вземе предвид резултатите от проведено през 2016 г. сравнително проучване на материалноправните норми на законодателството в областта на несъстоятелността в ЕС, което установи големи различия в националните правни уредби за несъстоятелността и повдигна въпроси, за които основателно се смята, че трябва да бъдат разгледани от законодателя на ЕС³⁷. Комисията ще работи по тези въпроси с група от независими експерти. През ноември 2020 г. беше публикувана първоначална оценка на въздействието³⁸; предстои провеждането на обществена консултация, а експертна група ще извърши техническата подготовка.

5. СПРАВЯНЕ С НЕОБСЛУЖВАНИТЕ КРЕДИТИ В РЕЗУЛТАТ НА ПАНДЕМИЯТА ОТ COVID-19 В СЪОТВЕТСТВИЕ СЪС ЗАКОНОДАТЕЛСТВОТО НА ЕС ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА БАНКОВИТЕ КРИЗИ И С ПРАВИЛАТА ЗА ДЪРЖАВНИТЕ ПОМОЩИ

5.1. Държавни мерки за превантивно подпомагане в контекста на COVID-19

Въпреки че банковият сектор на ЕС като цяло е много по-стабилен отколкото през 2008 г. и че бяха приети редица мерки за смекчаване на потенциалното въздействие на COVID-19 върху сектора, се наблюдават разлики в мащаба на националните политики в отговор на последиците от пандемията и в силата на тези въздействия в различните икономически сектори. Наличните анализи показват, че банковият сектор в ЕС като цяло е устойчив на предизвиканото от пандемията напрежение^{39 40}, но и че ако ситуацията се влоши, може да се наложи някои банки да предприемат действия⁴¹.

Следователно властите трябва да могат да се намесват, за да се избегнат пречките пред икономическото възстановяване след COVID-19. Решенията, продиктувани от пазарния принцип, следва да останат първият и основен инструмент за справяне с необслужваните кредити, а стратегията в настоящото съобщение има за цел да улесни тези решения и да използва пълния им потенциал. Ако обаче има признаци, че последиците от пандемията биха могли да причинят затруднения на банките и да породят опасения за финансовата стабилност, които не могат да бъдат решени с наличните пазарни инструменти, правната уредба на Съюза за управление на банковите кризи⁴² и правилата за държавните помощи⁴³ позволяват при такива

³⁷ Вж.: https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/insolvency_study_2016_final_en.pdf

³⁸ Вж.: <https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/12592-Enhancing-the-convergence-of-insolvency-laws->

³⁹ Тематична бележка на ЕБО ЕВА/REP/2020/17.

⁴⁰ Анализ на ЕЦБ относно уязвимостта във връзка с COVID-19, <https://www.bankingsupervision.europa.eu/press/pr/date/2020/html/ssm.pr200728~7df9502348.en.html>

⁴¹ Анализ на ЕЦБ относно уязвимостта във връзка с COVID-19.

⁴² Директива 2014/59/ЕС за създаване на рамка за възстановяване и реструктуриране на кредитни институции и инвестиционни посредници (ОВ L 173, 12.6.2014 г., стр. 190—348) и Регламент (ЕС) № 806/2014 за установяването на еднообразни правила и еднообразна процедура за реструктурирането

извънредни обстоятелства да се предостави превантивно държавно подпомагане, за да продължи кредитирането на реалната икономика, да се подпомогне икономическото възстановяване и да се смекчат социалните последици от кризата.

Както се посочва в съобщението на Комисията от март 2020 г.⁴⁴, банките трябва да играят ключова роля за справяне с последиците от кризата с COVID-19, като поддържат кредитния поток към икономиката. Подкрепата за банковия сектор има за цел да стимулира непрекъснатото финансиране на икономическата дейност в ЕС. В своите политики в подкрепа на реалната икономика (чрез мораториуми, гаранции и др.) много държави членки косвено защитиха банките от потенциални загуби по кредити. По същия начин целта на прякото превантивно държавно подпомагане от държавите членки за банките — които не биха изпитвали затруднения, ако не беше предизвиканото от COVID-19 напрежение — е да се сведат до минимум крайните разходи за данъкоплатците и възможните последици за реалната икономика. Същевременно прилагането на правната уредба на Съюза за управлението на банков криза и на правилата за държавните помощи ще гарантира, че всяка подкрепа е целенасочена и ограничена и няма да доведе до спасяване на банки, които вече са изпитвали проблеми с жизнеспособността преди кризата с COVID-19. За институции, които са в несъстоятелност или има вероятност да изпаднат в несъстоятелност, правната уредба на Съюза за управлението на кризи предвижда набор от инструменти, включително реструктуриране чрез вътрешни източници.

Превантивните мерки от страна на държавите членки в подкрепа на ликвидността или капитала могат да бъдат под формата на различни алтернативни или допълващи се решения. Капиталовата подкрепа може да бъде под формата на пряко вливане на капитал, но може да бъде осъществена и чрез други видове мерки, които могат да спомогнат за запазването на банковото кредитиране. По-специално Комисията вече потвърди в своя подробен план за дружествата за управление на активи, че превантивните мерки може да бъдат използвани за финансиране на прехвърлянето на необслужвани кредити към дружества за управление на активи, при условие че тези сделки преследват същите цели като вливането на капитал и отговарят на същите условия — какъвто е случаят с ДУА, т.е. предоставяне на публични гаранции за портфейл от активи в счетоводния баланс на банката. Поради това е възможно ДУА да се прилагат и като превантивни мерки съгласно Директивата за възстановяване и реструктуриране на банките (ДВПБ)⁴⁵, като се вземат предвид съответните предпазни мерки, необходими за гарантиране на запазването на приложимите правни изисквания, както е пояснено в подробния план за дружествата за управление на активи.

на кредитни институции и някои инвестиционни посредници в рамките на Единния механизъм за реструктуриране и Единния фонд за реструктуриране (ОВ L 225, 30.7.2014 г., стр. 1—90).

⁴³ Правилата, установени с членове 107, 108 и 109 от ДФЕС и регламентите и всички актове на Съюза, включително насоките, съобщенията и известията, изготвени или приети съгласно член 108, параграф 4 или член 109 от ДФЕС.

⁴⁴ Съобщение на Комисията, Временна рамка за мерки за държавна помощ в подкрепа на икономиката в условията на сегашния взрив от COVID-19 2020/C 91 I/01 и последващите изменения

⁴⁵ Директива 2014/59/ЕС за създаване на рамка за възстановяване и реструктуриране на кредитни институции и инвестиционни посредници (ОВ L 173, 12.6.2014 г., стр. 190—348).

5.2. Прилагане на превантивни мерки съгласно ДВПБ и правилата за държавните помощи

Правната уредба на Съюза за управлението на кризи предоставя набор от инструменти за институциите, които са в несъстоятелност или има вероятност да изпаднат в несъстоятелност, включително — при реструктуриране чрез вътрешни източници на акционерите и кредиторите. По правило това се отнася за всяка банка, която се нуждае от извънредна публична финансова подкрепа, за да запази своята жизнеспособност, ликвидност или платежоспособност. В ДВПБ обаче се признава, че съществуват извънредни ситуации, при които институцията няма да бъде обявена в несъстоятелност или вероятност да изпадне в несъстоятелност въпреки предоставянето на извънредна публична финансова подкрепа. Изключенията са изброени в член 32, параграф 4, буква г), подточки i) — iii) от ДВПБ. По-специално вливането на собствен капитал или закупуването на капиталови инструменти от платежоспособна институция с цел преодоляване на недостига на капитал, установен при стрес тестове, прегледи на качеството на активите или еквивалентни проверки, не води автоматично до обявяването на институция в несъстоятелност или вероятност да изпадне в несъстоятелност, ако тези действия водят до временно отстраняване на сериозни затруднения в икономиката на държава членка и запазват финансовата стабилност.

Мярката може да бъде предоставена само на платежоспособни банки. Изпълнението на условието за платежоспособност се оценява от компетентния орган и то следва да бъде изпълнено към момента на предоставяне на мярката.

Комисията счита, че изключението по член 32, параграф 4, буква г), подточка iii) от ДВПБ може да се прилага по време на кризата с COVID-19. Това изключение може да се прилага за банки, които са финансово жизнеспособни, но може да бъдат засегнати от събитие, обхващащо цялата система, като например криза в целия ЕС или криза в държава членка. Целта на тази разпоредба е да се даде възможност на държавите членки да предоставят на институциите временен капиталов буфер за справяне със сериозни неблагоприятни условия, за да се повиши доверието в банковия сектор и да се укрепи финансовата стабилност. В своето съобщение относно временна рамка за мерки за държавна помощ в подкрепа на реалната икономика⁴⁶ Комисията вече призна, че кризата с COVID-19 поражда сериозни сътресения в икономиката, които може да попаднат в обхвата на съобщението относно банковия сектор от 2013 г.⁴⁷ Мерките, предприети за преодоляването на такива сериозни сътресения в икономиката, може да попаднат в обхвата на изключението, предвидено в ДВПБ.

Размерът на мярката за подпомагане трябва да се определи въз основа на стрес тест или еквивалентна проверка. Съгласно член 32, параграф 4, буква г) от ДВПБ, мярката се ограничава до платежоспособните институции и е обвързана с получаването на окончателно одобрение в съответствие с рамката на Съюза за

⁴⁶ Съобщение на Комисията — Временна рамка за мерки за държавна помощ в подкрепа на икономиката в условията на сегашния взрив от COVID-19 2020/C 91 I/01 и последващите изменения.

⁴⁷ Съобщение на Комисията относно прилагането от 1 август 2013 г. на правилата за държавните помощи към мерките за подкрепа на банки в контекста на финансовата криза ОВ С 216, 30.7.2013 г., стр. 1–15.

държавната помощ и установената практика на Комисията. Органите, провеждащи стрес теста или еквивалентна проверка, определят приложимата методика. По принцип срокът на валидност на стрес теста или на еквивалентна проверка е 1 година. По принцип Комисията ще изхожда от виждането, че отчетите на институциите са верни. Тя обаче може да поиска за всеки отделен случай компетентният орган да извърши допълнителни проверки в момента на предоставяне на държавната помощ, за да потвърди липсата на скрити вероятни или понесени загуби (например в резултат от неправилно класифициране или недостатъчно обезпечаване на заемите към крайната дата на стрес теста)⁴⁸. През юли 2020 г. ЕЦБ приключи анализа на уязвимостта за държавите в банковия съюз. Въз основа на резултатите от този анализ може да се направи оценка на недостига на капитал, водещ до мерки за подкрепа съгласно член 32, параграф 4, буква г), подточка iii) от ДВПБ⁴⁹. Подобни съображения биха се прилагали и по отношение на стрес тестовете, като например стреса теста за целия ЕС през 2021 г., или проверките, които националните компетентни органи или ЕЦБ могат да провеждат в съответствие със същата или подобна методика⁵⁰.

От гледна точка на държавната помощ, публичните гаранции за портфейл от активи в счетоводния баланс на банката и прехвърлянето на необслужвани кредити към публично обезпечени ДУА се считат за мерки за обезценени активи, които се уреждат от насоките на Комисията относно държавната помощ за банките⁵¹. По-специално, за да бъде съвместима с приложимите правила за държавна помощ, трансферната цена на необслужваните кредити по правило не може да надвишава оценената от независими експерти действителна икономическа стойност, която следва да отразява основната дългосрочна икономическа стойност на активите въз основа на базисните парични потоци и по-далечни времеви хоризонти⁵².

Комисията ще прецени дали е възможно да се използва опростен подход за определяне на действителната икономическа стойност. В него ще бъдат отразени по-строгите капиталови изисквания и изискванията за поемане на загуби, прилаганите от банките счетоводни стандарти, както и оценката от надзорните органи на тяхната политика за провизиране.

---

⁴⁸ Няма да се изисква приспадане за загубите, осчетоводени между крайната дата на еквивалентната проверка и датата на прилагане на мярката, ако с основание може да се заключи, че отчетите са верни и че няма скрити вероятни или понесени загуби, институцията е платежоспособна и основателно се предполага, че вероятните или понесените загуби са били изцяло покрити с частни средства, без да се стига до нарушение на прага на платежоспособност. Ако обаче компетентният орган установи скрити вероятни или понесени загуби, произтичащи от неправилно класифициране или недостатъчно обезпечаване към крайната дата на стрес теста или еквивалентната проверка, тези загуби следва да бъдат приспаднати от размера на превантивната помощ за рекапитализация.

⁴⁹ Анализът на уязвимостта не е равнозначен на стрес тест или преглед на качеството на активите, но може да се счита за еквивалентна проверка.

⁵⁰ При извършването на всеки нов стрес тест или еквивалентна проверка с цел определяне на подходящите сценарии трябва да се вземат предвид преобладаващите към съответния момент обстоятелства.

⁵¹ Както е посочено в съобщението относно обезценените активи: Съобщение на Комисията относно обработването на обезценените активи в банковия сектор на Общността, ОВ С 72, 26.3.2009 г., стр. 1—22.

⁵² Вж. параграф 40 от Съобщението относно обезценените активи.

6. ЗАКЛЮЧЕНИЯ

В зависимост от вида и скоростта на икономическото възстановяване и постепенното премахване на мерките за подкрепа на предприятията и домакинствата, качеството на активите на банките, а оттам и капацитетът им за отпускане на заеми, може да се влошат в резултат на кризата с COVID-19 . Миналото ни учи, че е най-добре да се вземат ранни и решителни действия за справяне с необслужваните кредити, като същевременно се гарантира стабилна защита на потребителите, за да може банковият сектор да подпомогне икономическото възстановяване.

Въз основа на мерките, представени от Съвета през 2017 г., са необходими допълнителни структурни мерки за справяне с евентуалното натрупване на необслужвани кредити в средносрочен план. В настоящото съобщение е представена стратегия на равнище ЕС в очакване на бъдещото натрупване на необслужвани кредити в счетоводните баланси на банките, която гарантира висока степен на защита на потребителите. Стратегията е насочена към намаляване на рисковете (чрез ранно справяне с необслужваните кредити и избягване на евентуалното им натрупване отново в бъдеще в балансите на банките) и по този начин се гарантира, че банките са в състояние да подкрепят икономическото възстановяване. Този нов подход се основава на действията, одобрени от министрите на финансите през 2017 г., като са завършени някои от елементите, които досега не са прилагани. Тези действия ще послужат като основа за по-нататъшни мерки. Всички те ще имат допълващ характер и ще имат по-голям ефект, когато се прилагат заедно.

Комисията е готова да предостави помощ на държавите членки чрез инструмента за техническа подкрепа в следните области: i) изготвянето на национални стратегии за необслужваните кредити; ii) укрепване на капацитета на надзорните органи за справяне с нарастващите равнища на необслужваните кредити; iii) създаване на национални ДУА в съответствие с подробния план за дружествата за управление на активи и най-добрите практики; iv) разгръщане и подобряване на инфраструктурата за управление на данните от надзора и насърчаване на иновациите в областта на допълнителните технологии; и v) укрепване на нормативната уредба, уреждаща събирането на дългове, несъстоятелността и реструктурирането на дългове.

Комисията призовава Европейския парламент, Съвета и държавите членки да гарантират координираното прилагане на стратегията за справяне с необслужваните кредити на равнището на Съюза и на национално равнище. Тя ги призовава бързо да приемат вече предложените мерки, в това число предложението за директива относно лицата, обслужващи кредити, купувачите на кредити и относно събирането на обезпечения. Комисията също така призовава за конструктивна подкрепа при прилагането на мерките, очертани в настоящото съобщение, както и за проактивен подход от страна на държавите членки за преодоляване на евентуалните слабости в националните нормативни уредби. Това би помогнало на банките да се подготвят възможно най-добре за управлението на евентуалното увеличение на необслужваните кредити.

Въпреки че структурните мерки се предприемат за икономиката като цяло, нормативната уредба на Съюза, уреждаща управлението на банкови кризи и

предоставянето на държавна помощ, предвижда инструменти за справяне със специфичните трудности, които може да възникнат в банковия сектор поради COVID-19. По-специално за жизнеспособните банки може да бъдат приложени превантивни мерки за рекапитализация, за да се отговори на възможното въздействие на COVID-19 и да се даде възможност на банковия сектор да продължи да бъде част от решението на кризата.